Chương IV. CÁC KỸ THUẬT THIẾT KẾ TEST

IV.1 XÁC ĐỊNH ĐIỀU KIỆN TEST VÀ THIẾT KẾ TEST CASES

- 3 hoạt động quan trọng cần thực hiện trong quá trình kiểm thử
 - Phân tích test: xác định các điều kiện test (test condition)
 - Dựa vào các cơ sở test: tài liệu đặc tả yêu cầu, code, quy trình nghiệp vụ...

 Từ đó xác định được cái gì có thể test.
 - Diều kiện test (test condition): Một mục hoặc sự kiện của hệ thống có thể được xác minh bởi 1 hoặc nhiều test case (Ví dụ: Các chức năng, Đặc trưng chất lượng...)
 - **VD1:** Đo độ bao phủ nhánh:
 - Cơ sở: source code
 - Các điều kiện: các KQ của các nhánh (True or False)
 - Ví dụ 2: Kiểm thử hệ thống tiếp thị và quản lý khách hàng
 - Cơ sở Test: đặc tả yêu cầu
 - Các điều kiện Test: liên quan chiến dịch quảng cáo như: Độ tuổi, giới tính của khách hàng, Zip code, Sở thích mua sắm,...
 - Xu hướng xác định các điều kiện Test nhiều nhất có thể
 - Kiểm thử triệt để không thực tế -> cần lựa chọn các test 1 cách thông minh sử dụng các KT kiểm thử (**TC đủ nhỏ** để phát hiện ra **toàn bộ lỗi** có thể xảy ra).

Thiết kế Test:

- Formal Test Case: 1 đặc tả gồm các thành phần: Test case ID*, Test summary/Description*, Pre-condition, Test steps*, Inputs (test data), Expected result*, Pass/Fail* ...
- TCs được thiết kế để xác minh sự thỏa mãn của test condition (test requirement)
- Mõi test condition tối thiểu 2 TCs: Positive test, Negative test
- Ví dụ cần test nhập a> 0: A> 0 (positive), A < 0 (negative)
- Cần sắp xếp độ ưu tiên cho các TCs và tổ chức các TCs vào Test Procedure.
- Thực thi test: xây dựng test procedures/ test scripts (dùng cho kiểm thử tự động).
 - Procedure: thủ tục chạy bằng tay một tập các test cases có liên quan
 - Scripts: thủ tục bằng tool chạy tự động (JS, TS... các ngôn ngữ script)

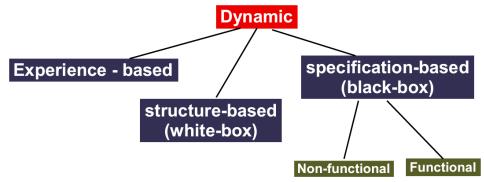
Kỹ thuật kiểm thử:

- Là thủ tục chọn lựa hoặc thiết kế test tốt
- o Dựa trên cấu trúc bên trong hoặc đặc tả của hệ thống PM
- Giúp tìm ra được nhiều lỗi, đo nỗ lực test.
- o Dùng để lựa chọn TCs không quá lớn nhưng bao phủ mọi trường hợp.

• Ưu điểm:

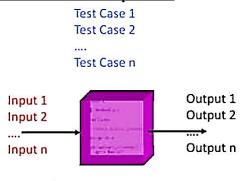
- o xác suất tìm được lỗi của các testers là như nhau.
- o Tìm được nhiều lỗi hơn với chi phí & nỗ lực ít hơn.
- o Kiểm thử có định hướng hơn.

IV.2 PHÂN LOẠI CÁC KỸ THUẬT THIẾT KẾ TEST:

- o Experience-based: dựa trên kinh nghiệm của người kiểm thử
- Structure-based (white-box)
- Specification-based (black-box): Functional & Non-functional

IV.3 KIỂM THỬ HỘP ĐEN

- Là phương pháp kiểm thử dựa trên hành vi hoặc chức năng của
 PM → Người kiểm thử chỉ thấy được bên ngoài và chỉ kiểm thử được
 bên ngoài đó thôi.
- Dựa vào tài liệu đặc tả và các chức năng bên ngoài, không cần quan tâm source code → Không buộc người kiểm thử phải biết lập trình → Testers, users.
- * Kiểm thử hộp trắng → nhìn thấy mọi thứ bên trong, biết source code → phải biết lập trình, phải là dev.

Các kỹ thuật:

Expected Output 1
Expected Output 2

Expected Output n

 Phân chia tập hợp các điều kiện test (dữ liệu đầu vào) thành những vùng / lớp tương đương nhau.

Lóp tương đương (equivalence partitions):

a/ Phân hoạch lớp tương đương (EP – Equivalence partitioning)

• 2 tests thuộc cùng lớp tương tương nếu **kết quả mong đợi** của nó giống nhau

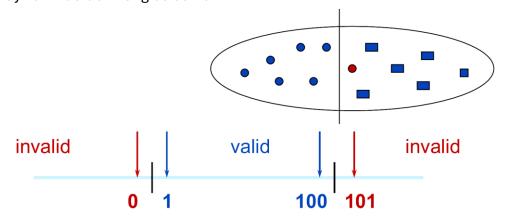
- **VD1:** 3 lớp tương đương: < 0 (invalid), 1-100 (valid), >100 (invalid) → cần 3 test cases.
- Nếu lấy 1 giá trị trong 1 lớp tương đương mà cho KQ đúng thì các giá trị còn lại trong test cũng cho KQ như vây.
 - → Thực hiện nhiều tests thuộc cùng 1 lớp tương đương thì dẫn đến dư thừa.
- VD2: Nhập password có đúng 8 ký tư → 3 lớp tương đương: < 8, = 8, > 8
 - Nếu password >= 8 ký tự: Cần phụ thuộc giới hạn trên -> dựa vào max của kiểu dữ liệu.

- **VD3:** Tập các giá trị → 2 lớp tương đương: 1 giá trị thuộc tập, 1 giá trị ngoài tập.
- VD4: Boolean → 2 lớp tương đương: Đ hoặc S
- Nhược điểm: bỏ sót các TC ngay tại biên.

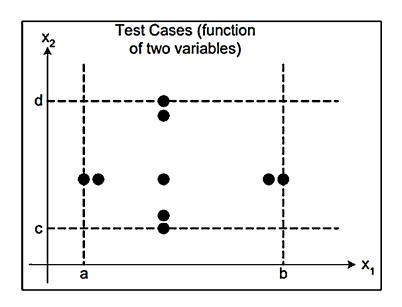
STT	Trường hợp của	Lớp tươ	ng đương
	điều kiện đầu vào	Hợp lệ	Không hợp lệ
1	Là 1 khoảng các giá trị	1	2
	Ví dụ: [3,10]	3 <x<10< td=""><td>x<3 hoặc x>10</td></x<10<>	x<3 hoặc x>10
2	Là 1 giá trị cụ thể	1	2
	Ví dụ: 6	x=6	x<6 hoặc x>6
3	Là 1 tập hợp các giá trị	1	1
	Ví dụ: A={1,5,4,8,6}	x	
4	Là 1 giá trị Boolean	1	1

b/ Phân tích giá trị biên (BVA - Boundary value analysis)

- Biên (boundary): Điểm chuyển từ lớp tương đương này sang lớp tương đương khác.
- Tìm ra các lỗi ngay tại biên/lân cận biên → Bổ trợ thêm phân hoạch lớp tương đương, kết hợp 2 kỹ thuật này với nhau để không bỏ sót lỗi.

- Standard BVA: Giả sử biến x có D = [min, max]
 - Các giá trị có thể KT: min (minimal), min+ (lân cận-just above minimal), nom (average),
 max- (lân cận-just below maximum), max (maximum).
 - Khi số lượng biến là n, số TCs là 4n+1.

Ví dụ 1:

• Ràng buộc: 1 ≤ a, b, c ≤ 200.

Áp dụng Standard BVA (số test case 4*3 + 1 = 13)

 $- \min = 1$

 $- \min + = 2$

- nom = 100

- max - = 199

 $- \max = 200$

Bou	Boundary Value Analysis Test Cases							
Case	а	b	Expected Output					
1	100	100	1	Isosceles				
2	100	100	2	Isosceles				
3	100	100	100	Equilateral				
4	100	Isosceles						
5	100	100	200	Not a Triangle				
6	100	1	100	Isosceles				
7	100	2	100	Isosceles				
8	100	199	100	Isosceles				
9	100	200	100	Not a Triangle				
10	1	100	100	Isosceles				
11	2	100	100	Isosceles				
12	199	100	100	Isosceles				
13	200	100	100	Not a Triangle				

Ví dụ 2: Bài toán tìm ngày kế tiếp với các ràng buộc:

 $1 \le \text{Day} \le 31$, $1 \le \text{month} \le 12$, $1812 \le \text{Year} \le 2012$.

Áp dụng Standard BVA (số test case 4*3 + 1 = 13)

month month	<u>day</u>
min = 1	min = 1
min+=2	min+=2
nom = 6	nom = 15
max- = 11	max - = 30
max = 12	max = 31

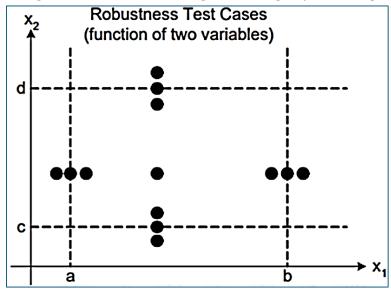
<u>year</u>
min = 1812
min+ = 1813
nom = 1912
max - = 2011
max = 2012

Boui	Boundary Value Analysis Test Cases						
Case	month	day	year	Expected Output			
1	6	15	1812	June 16, 1812			
2	6	15	1813	June 16, 1813			
3	6	15	1912	June 16, 1912			
4	6	15	2011	June 16, 2011			
5	6	15	2012	June 16, 2012			
6	6	1	1912	June 2, 1912			
7	6	2	1912	June 3, 1912			
8	6	30	1912	July 1, 1912			
9	6	31	1912	error			
10	1	15	1912	January 16, 1912			
11	2	15	1912	February 16, 1912			
12	11	15	1912	November 16, 1912			
13	12	15	1912	December 16, 1912			

- Tuy nhiên vẫn có thể bỏ sót lỗi, vì Ngày tháng năm có mối tương quan, ràng buộc với nhau → Xét thiếu trường hợp.
- Standard BVA chỉ phù hợp các biến không có mối quan hệ với nhau, rời rạc.

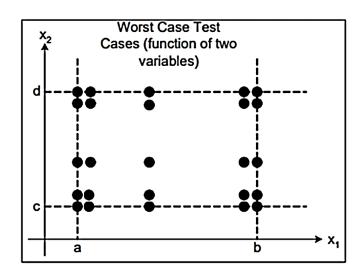
Mở rộng Standard BVA - Robustness BVA:

- Các TCs thuộc Standard BVA là các TCs clean (input variable hợp lệ)
- Bổ sung thêm các TCs dirty (input variable không hợp lệ): min-, max+ (nằm ngoài miền giá trị hợp lệ).
- Số TCs = 6n+1.
- Tập trung vào việc kiểm thử trên giá trị không hợp lệ 🔿 ứng dụng phải xử lý ngoại lệ

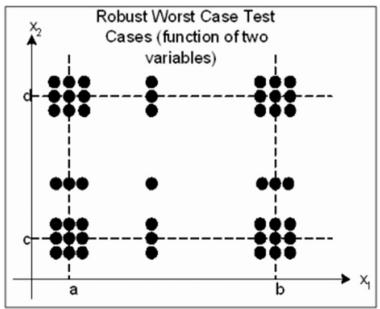

Worst-Case Testing:

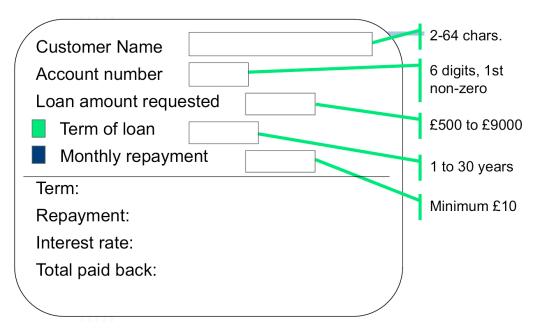
- Tại 1 thời điểm, BVA chỉ test giá trị biên của 1 biến
- \rightarrow Cần test giá trị biên của nhiều biến cùng lúc, sử dụng Worst-Case Testing.
- Số TCs = **5**ⁿ.

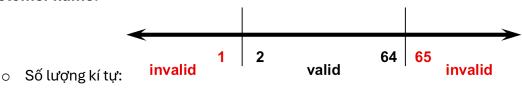
- Robust Worst-Case Testing: Số TCs = 7ⁿ.
 - Tương tự Worst-case Testing nhưng kiểm tra thêm tại các giá trị không hợp lệ của input variables (min-, max+)

Bài tập 1:

Customer name:

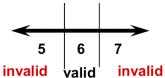

o Các kí tự hợp lệ: A-Z a-z -' space

Conditions	Valid	Invalid	Boundaries
	Partitions	Partitions	(Standard)
Customer name	2 to 64 chars valid chars	< 2 chars > 64 chars invalid chars	2 chars 3 chars 63 chars 64 chars 33 chars

• Account number:

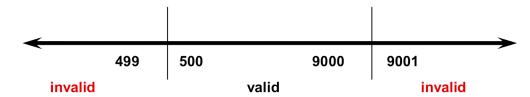
o Chữ số đầu tiên: valid: non-zero; invalid: zero

o Số lượng chữ số:

Conditions Valid Invalid **Boundaries Partitions Partitions** (Standard) < 6 digits 6 digits 100000 **Account number** 1st non-zero > 6 digits 100001 1st zero digit 500000 non-digit 999998 999999

Loan amount

Conditions	Valid	Invalid	Boundaries
	Partitions	Partitions	(Standard)
Loan amount	500 – 9000 Numeric	< 500 >9000 non-numeric	500 501 4750 8999 9000

• Monthly repayment: vì tối thiểu cần trả trong vòng 1 năm, nên số tiền max để trả trong 1 tháng là £9000/12 = £750.

Conditions	Valid Partitions	Invalid Partitions	Boundaries (Standard)
Monthly repayment	10 – 750	< 10	10
	Numeric	> 750	11
		non-numeric	749
			750
			370

Điều kiện test

Conditions	Valid Partitions	Tag	Invalid Partitions	Tag	Valid Boundaries	Tag
Customer name	2 - 64 chars	V1	< 2 chars	X1	2 chars	B1
	valid chars	V2	> 64 chars	X2	3 chars	B2
			Invalid char	Х3	63 chars	В3
					64 chars	B4
					33 chars	B5
Account number	6 digits	V3	< 6 digits	X4	100000	В6
	first non-zero	V4	> 6 digits	X5	100001	В7
	digit	V5	First zero	X6	500000	В8
			Non-digit	X7	999998	В9
					999999	B10
Loan amount	500 – 9000	V6	< 500	X8	500	B11
	Numeric	V7	> 9000	Х9	5001	B12
			Non-numeric	X10	4750	B13

					8999	B14
					9000	B15
Monthly repayment	10 – 750	V8	< 10	X11	10	B16
	Numeric	V9	> 750	X12	11	B17
			non-numeric	X13	749	B18
					750	B19
					370	B20

Thiết kế test cases: làm sao để bao phủ hết tất cả các trường hợp (tất cả tag). Dưới đây là 1 vài ví dụ:

Test Case	Input	Expected Outcome	New Tags Covered
1	Name: John Smith	Term: 3 years	V1, V2, V3, V4, V5,
	Acc no: 123456	Repayment: 79.86	
	Loan: 2500	Interest rate: 10%	
	Term: 3 years	Total paid: 2874.96	
2	Name: AB	Term: 1 year	B1, B6, B11,
	Acc no: 100000	Repayment: 44.80	
	Loan: 500	Interest rate: 7.5%	
	Term: 1 year	Total paid: 537.60	

Bài tập 2: Một tài khoản tiết kiệm trong một ngân hàng nhan được mức lãi suất khác nhau tùy thuộc vào số dư trong tài khoản:

- Số dư 1\$ 100\$ -> lãi suất 3%
- Số dư lớn hơn 100\$ nhỏ hơn 1000\$ → lãi suất 5%
- Số dư từ 1000\$ trở lên → lãi suất 7%

Sử dụng kỹ thuật phân hoạch lớp tương đương và phân tích giá trị biên để thiết kế các test cases tối thiểu cho yêu cầu trên.

Valid (for 7%)

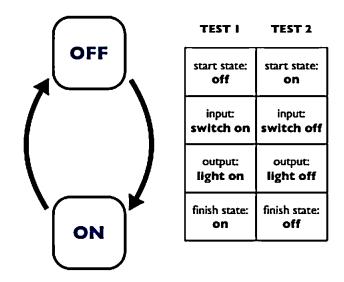
Invalid partition | Valid (for 3% interest) | Valid (for 5%)

\$	0.99	\$1.00	\$10	00.00	\$100.01	\$999	.99	\$1000.00	
Conditions	Valid	d Partitions	Tag	Inval	id Partitions	Tag	Val	id Boundaries	Tag
Số dư	1-10	0	V1	< 1		X1	0.9	9	B1
	101-	1000	V2	Invali	d numeric	X2	X2 1.00		B2
	>100	00	V3				100	0.00	В3
	Valid	l numeric	V4				100	0.01	B4
							999	9.99	B5
							100	00.00	B6

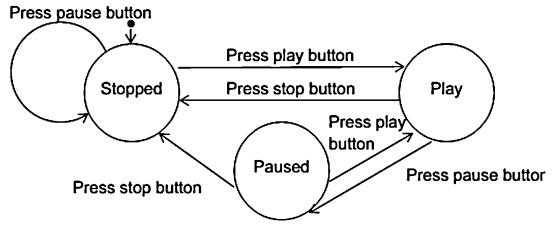
c/ Kiểm thử chuyển đổi trạng thái (State Transition Testing - STT)

- Phân tích mối quan hệ giữa các **trạng thái, sự kiện, hành động (action)** gây ra sự chuyển đổi từ trạng thái này sang trạng thái khác
- Các bước thực hiện
 - o Xác định tất cả các trạng thái.
 - Với mỗi TC, xác định: Trạng thái bắt đầu (Start state), đầu vào tác động vào trạng thái (Input), trạng thái cuối (điểm chuyển từ trạng thái này sang trạng thái khác) (Expected Output/End state).
 - o Xây dựng sơ đồ để mô phỏng việc chuyển đổi từ trạng thái này sang trạng thái khác.

- Ví dụ 1:

- Ví dụ 2: Media Player

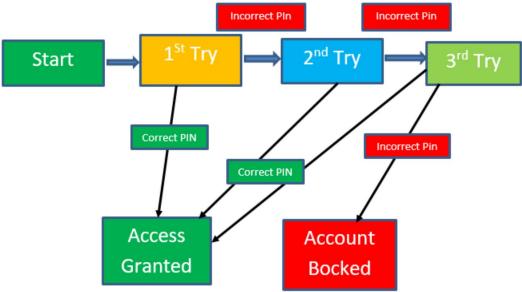

- o Play, Paused, stopped là các trạng thái
- o Chẳng hạn để chuyển từ **play** sang **paused**: thực hiện action là press pause button.

Test Case No.	Start State	Event/Input	End State/ Exp Output
1	Stopped	Press play button	Play
2	Stopped	Press pause button	Stopped
3	Play	Press stop button	Stopped
4	Play	Press pause button	Paused
5	Paused	Press stop button	Stopped
6	Paused	Press play button	Play

- Số TC tương ứng với số actions.

Bài tập: Xây dựng các test case ứng với sơ đồ chuyển trạng thái sau:

Testcase No.	Start State	Input/Event	End state/ Exp output
1	1st try	enter correct pin	access granted
2	1st try	enter incorrect pin	2nd try
3	2nd try	enter correct pin	access granted
4	2nd try	enter incorrect pin	3rd try
5	3rd try	enter correct pin	access granted
6	3rd try	enter incorrect pin	account blocked

d/ Kiểm thử bảng quyết định (Decision Table Testing - DTT)

- Xác định 3 phần:
 - Condition: Điều kiện đầu vào để ra quyết định tổ hợp các điều kiện với nhau, thông thường mỗi condition có 2 giá trị: T/F (Y/N)
 - o **Actions:** Kết quả đầu ra của việc kết hợp các condition
 - o Rules: Các luật kết hợp các điều kiện để cho ra KQ.
- Các bước thực hiện:
 - Liệt kê tất cả condition/inputs, xác định giá trị của mỗi ĐK
 - Liêt kê tất cả actions
 - Tính số rules lớn nhất:
 - Giả sử mỗi ĐK có 2 giá trị, có tất cả 2ⁿ condition = số lượng rules.
 - Nếu mỗi ĐK có số lượng giá trị khác nhau, số lượng rules bằng tích của những số lượng giá trị thuộc mỗi ĐK
 - o Xác định rules từ sự tổ hợp giá trị của các conditions/inputs.
 - o Đánh dấu "X" vào mỗi actions tương ứng với mỗi rule
 - o Rút gọn bảng (không phải bảng nào cũng rút gọn được).
 - Cách rút gọn: Các rules kết hợp được với nhau khi:
 - Có cùng KQ đầu ra/cùng action
 - Có ít nhất 1 điều kiện làm cho các điều kiện khác không còn quan trọng giá trị (vd: cho vay tiền nếu không có tiền thì không quan tâm người đó là Nam hay Nữ).
 - ĐK không ảnh hưởng đến KQ thì để "- "
 - Kiểm tra các phép kết hợp có bao phủ hết mọi trường hợp hay không
- Số lượng rules chính là số lượng TCs cần thiết kế.

Ví du 1: Một ngân hàng sử dụng những luật sau để phân loại tài khoản mới của người gửi tiền:

- Nếu tuổi >= 21 và số tiền gửi là >= 100 nghìn, thì loại tài khoản là A
- Nếu tuổi < 21 và số tiền gửi là >= 100 nghìn, thì loại tài khoản là B
- Nếu tuổi >= 21 và số tiền gửi là < 100 nghìn, thì loại tài khoản là C
- Nếu tuổi < 21 và số tiền gửi là < 100 nghìn, thì không thể mở tài khoản

Xác định:

- Conditon: Tuổi, số tiền gửi
- **Action:** tài khoản A, B, C, không thể mở tài khoản

	Condition/Action	R1	R2	R3	R4
C1	Tuổi >=21	Υ	Υ	N	N
C2	Tiền >=100 nghìn	Υ	N	Υ	N
A1	Α	X	-	-	-
A2	В	-		X	-
А3	С	-	X	-	-
A4	Ko thể mở TK	-	-	-	X

Ví dụ 2: Để tính thuế thu nhập, người ta có mô tả sau:

- Người **vô gia cư** nộp 4% thuế thu nhập
- Người **có nhà ở** nộp thuế theo bảng sau:

Tổng thu nhập	Thuế
<= 5.000.000 đồng	4%
> 5.000.000 đồng	6%

Xác định:

- **Conditon:** Vô gia cư, có nhà ở

- **Action:** Thuế 4%, 6%

	Condition/Action	R1	R2	R3	R4
C1	Người có nhà ở	Υ	Υ	N	N
C2	Tổng thu nhập <= 500000	Υ	N	Y	N
A1	Nộp thuế 4%	Х	-	Х	Х
A2	Nộp thuế 6%	-	Х	-	-

- Xét R3, R4: nếu là người vô gia cư thì **không cần quan tâm đến thu nhập** nữa, và **2 rules có chung**

action là "Nộp thuế 4%". Vì thế ta có thể rút gọn bảng như sau.

	Condition/Action	R1	R2	R3
C1	Người có nhà ở	Υ	Υ	N
C2	Tổng thu nhập <= 500000	Υ	N	
A 1	Nộp thuế 4%	Х	-	X
A2	Nộp thuế 6%	-	X	-

Thể hiện bằng "-" đối với điều kiện không ảnh hưởng

Bài tập

1. Vẽ bảng quyết định để chọn số lớn nhất trong 3 số khác nhau A, B, C

	Condition/Action	R1	R2	R3
C1	a > b	Υ	-	Ν
C2	b > c	-	N	Υ
СЗ	a > c	Υ	N	-
A1	a	Х	-	-
A2	b	-	-	Χ
А3	С	-	Χ	-

- 2. Một công ty bán hàng cần tuyển dụng một số nhân viên bán hàng thỏa mãn các yêu cầu:
 - Người chưa kết hôn ở độ tuổi từ 18 đến 30.
 - Nếu là nam thì phải cao từ 1.6m trở lên và cân nặng không quá 70kg, không bị hói.
 - Nếu là nữ thì phải cao từ 1.55m trở lên và cân nặng không quá 55kg, tóc dài ngang vai

BẢNG TỔNG QUÁT

	Condition/Action	R1	R2	R3	R4
C1	Nam	Ν	-	Υ	N
C2	Tuổi 18-30	-	N	Υ	Υ
СЗ	Chưa kết hôn	-	-	Υ	Υ
A1	Bảng Nam			Х	
A2	Bảng Nữ				Χ
А3	Từ chối	Х	Х		

Bảng Nam

	Condition/Action	R1	R2	R3	R4
C1	>=1.6m	N	-	-	Υ
C2	<=70kg	-	N	-	Υ
СЗ	Hói	-	-	N	N
A1	Nhận	-	-	-	Χ
A2	Từ chối	Χ	Χ	Χ	-

Bảng Nữ

	Condition/Action	R1	R2	R3	R4
C1	>=1.55m	Ν	-	-	Υ
C2	<=55kg	-	N	-	Υ
C3	Tóc ngang vai	-	-	N	Υ
A1	Nhận	-	-	-	Χ
A2	Từ chối	Х	Х	Х	-